2311-007410

17/04/97

MINISTERE DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME SITE LE JARDIN DU MUSÉE VAN BUUREN A UCCLE.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier, notamment les articles 22 et 23;

Vu l'arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale du 9 mars 1995 décidant d'ouvrir la procédure de classement comme site du jardin du Musée Van Buuren à Uccle;

Vu l'avis de la Commission Royale des Monuments et des Sites émis le 5 mars 1997;

Considérant que le Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune d'Uccle a remis le 23 mai 1995 un avis favorable sur la proposition de classement;

Considérant que le conseil d'administration de l'asbl "Les amis du Musée Van Buuren", gestionnaire du bien, a remis un avis favorable sur la proposition de classement mais qu'il souhaite que soient apportées certaines modifications qui peuvent être résumées comme suit :

1° le jardin est unique et doit être classé comme monument et non comme site;

2° le classement de la maison elle-même dans sa totalité doit accompagner ce classement.

MINISTERIE VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS LANDSCHAP VAN DE TUIN VAN HET VAN BUURENMUSEUM TE UKKEL.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid de artikels 22 en 23;

Gelet op het besluit van de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 9 maart 1995 houdende opening van de procedure tot bescherming als landschap van de tuin van het Van Buurenmuseum te Ukkel;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen uitgebracht op 5 maart 1997;

Overwegende dat het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Ukkel een gunstig advies heeft uitgebracht op 23 mei 1995 over het voorstel tot bescherming;

Overwegende dat het bestuur van de VZW " Les amis du Musée Van Buuren ", beheerder van het goed, een gunstig advies heeft uitgebracht over het voorstel tot bescherming maar wenst dat er bepaalde wijzigingen worden aangebracht die als volgt kunnen worden samengevat :

1° de tuin is uniek en moet worden beschermd als monument en niet als landschap;

2° de bescherming moet ook die van het huis zèlf, in zijn geheel, omvatten.

Ces observations peuvent être rencontrées de la manière suivantes:

1° l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier définit la notion de site comme :"toute oeuvre de la nature ou toute oeuvre combinée de l'homme et de la nature constituant un espace non ou partiellement construit et qui présente une cohérence spatiale". Cette définition correspond parfaitement à l'objet de ce classement qui ne peut être considéré comme un classement de "moindre valeur";

2° le classement éventuel de la maison Van Buuren comme monument est indépendant de la procédure de classement comme site du jardin.

Sur la proposition du Ministre chargé des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

A R R E T E :

Article 1. - Est classé comme site le jardin du Musée Van Buuren, connu au cadastre d'Uccle, 8ème division, section B, 2ème feuille, parcelles 297 z3, 297 y3, 297 t5 et 297 x3, en raison de son intérêt esthétique et historique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

La délimitation du site est reprise sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative au site décrit dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des voiries ainsi que les parties de parcelles et de voiries reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à l'annexe II du présent arrêté.

Deze opmerkingen kunnen als volgt worden tegemoet gekomen :

1° de ordonnatie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed definieert de notie landchap als " elk werk van de natuur of van de mens of van beide samen, met geen of gedeeltelijke bebouwing en dat een ruimtelijke samenhang vertoont ". Deze definitie beantwoordt perfect aan het voorwerp van de bescherming, die dan ook niet kan worden beschouwd als " minderwaardig ";

2° de eventuele bescherming van het huis Van Buuren als monument is onafhankelijk van de beschermingsprocedure als landschap van de tuin.

Op de voordracht van de Minister belast met Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

B E S L U I T :

Artikel 1. - Wordt beschermd als landschap de tuin van het Van Buurenmuseum, bekend ten kadaster te Ukkel, 8ste afdeling, sectie B, 2de blad, percelen 297 z3, 297 y3, 297 t5 en 297 x3, wegens zijn esthetische en historische waarde, zoals nader bepaald in bijlage I van dit besluit.

De afbakening van het landschap wordt aangeduid op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel 1 vermelde landschap omvat het geheel van de percelen en de wegen, evenals gedeelten van de percelen en de wegen opgenomen in de omtrek, die afgebakend wordt op het plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - Les conditions particulières de conservation sont les suivantes :

a) L'utilisation, l'entreposage ou la fabrication de substances nocives au développement et à la croissance des plantations, de la faune et de la flore ou nuisibles à la qualité des eaux est prohibée.

b) La pose de panneaux publicitaires est interdite.

c) L'allumage de feux est interdit sous les arbres.

d) Toute installation quelconque, en ce compris les roulottes et caravanes à l'exception des cabanes de chantiers ou lors de manifestations culturelles temporaires, est prohibée.

e) Le dépôt et le stockage de matériaux, débris, détritus et déchets de toute nature (à l'exception d'une aire de compostage) sont prohibés.

f) Toute nouvelle construction (à l'exclusion des constructions défendant un objectif exclusivement didactique ou scientifique) est interdite.

g) L'entretien normal des arbres (enlèvement des branches mortes, cassées, soins aux plaies) est obligatoire.

Art. 3 - De bijzondere behoudsvoorwaarden zijn de volgende :

a) Het gebruik, de opslag of de aanmaak van stoffen die schadelijk kunnen zijn voor de ontwikkeling en de groei van de aanplantingen, de fauna en de flora of voor de kwaliteit van het water, is verboden.

b) Het plaatsen van reclameborden is verboden.

c) Het aansteken van vuur onder de bomen is verboden.

d) De plaatsing van om het even welke installatie, hierbij inbegrepen woonwagens en caravans met uitzondering van werkhuisjes of tijdelijke uitrustingen voor culturele evenementen, is verboden.

e) De opslag en bewaring van materialen (met uitzondering van een compostzone), het storten van huisafval, vuilnis en afval van eender welke aard is verboden.

f) Elke nieuwe constructie is verboden. Constructies met een uitsluitend didactisch of wetenschappelijk doeleinde kunnen worden toegelaten.

g) Het gewoon onderhoud van de bomen (het verwijderen van dode of gebroken takken, het verzorgen van beschadigde plekken) is verplicht.

i) Les éléments constitutifs de la composition originelle du site tels que ponts, fontaines, fabriques, glacières, kiosques, pavillons, fausses grottes, statues, vieux bancs et réverbères, pergolas, passerelles, sépultures, grilles doivent être maintenus en bon état.

i) De bestanddelen van de oorspronkelijke ordening van het landschap zoals bruggen, fonteinen, "fabriques", ijskelders, kiosken, paviljoenen, kunstmatige grotten, standbeelden, oude banken en straatlantaarns, pergola' s, loopbruggen, graven en traliewerk moeten in goede staat worden gehouden.

Art. 4 - Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 4 - De minister bevoegd voor de monumenten en landschappen is belast met de uitvoering van dit besluit.

Bruxelles, le 17.04.1997

Brussel, 17.04.1997.

Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME SITE LE JARDIN DU MUSÉE VAN BUUREN A UCCLE.

Localisation : compris entre les avenues L. Errera et Dupuich

Superficie approximative : 25 a

Description sommaire :

Le jardin de Monsieur et Madame David van Buuren se compose de plusieurs parties assez distinctes qui correspondent d'ailleurs à des acquisitions successives. De cet ensemble, nous ne retiendrons ici que le "Jardin Pittoresque", le "Labyrinthe" et le "Jardin du Coeur".

Les Van Buuren, originaires de Hollande, arrivent à Bruxelles en 1909. Une vingtaine d'année plus tard, ils achètent une parcelle de terrain à l'avenue Errera et décident d'y construire une villa dont les plans seront dessinés par les architectes Govaerts et Van Vaerenbergh. Commencée en 1928, la villa est habitable en 1929, année ou Jules Buyssens est chargé de dessiner et de réaliser les premiers aménagements extérieurs.

Le Jardin Pittoresque

Il fut dessiné et exécuté par Jules Buyssens, architecte-paysagiste décédé en 1958 à l'âge de quatre-vingts ans, qui avait acquis une réputation internationale.

En haut, parallèlement à l'avenue Errera, des arcades et quelques plates-bandes forment une petite roseraie destinée surtout à mieux assurer l'intimité et à oublier la voirie; mais destinée aussi à donner une assise à la maison. Car le restant du terrain étant en forte déclivité, il fallait éviter que l'on ait l'impression visuelle désagréable d'une habitation versant dans un trou...

Autre bras de stabilité du côté de l'avenue Adolphe Dupuich où un chemin, également parallèle et séparé de la rue par un treillis de bois épais, aboutit à un charmant pavillon-belvédère.
Sur le troisième côté descend un petit ruisseau artificiel en cascades. La pelouse centrale, très pentue, est ainsi entourée de conifères et arbres variés, mais surtout d'érables japonais. C'est un jardin de printemps surtout intéressant lorsque les tulipes et autres bulbes et les azalées de l'Himalaya sont en fleurs.

En 1958, René Pechère est appelé par Madame Van Buuren pour réorganiser l'espace jusqu'alors dévolu au tennis. Sur ces quelques 600m², il propose une roseraie très compartimentée bordée d'une pergola. En 1958, la propriété voisine est achetée pour y réaliser le labyrinthe.

Le Labyrinthe

Il a été étudié et exécuté par René Pechère en cinq mois, période située entre le moment où Madame van Buuren a pu disposer de ce bout de terrain et le départ pour une autre mission de Son Excellence Monsieur Najar, ambassadeur d'Israël dans notre pays durant huit ans et sa dynamique épouse, avec lesquels Madame van Buuren avait collaboré notamment pour la mise sur pied de différentes réalisations belges en Israël.

Il fallait que le 15 octobre 1968, l'inauguration du labyrinthe ait lieu - et elle eut lieu - et que ce soit l'ambassadeur qui ouvre la grosse grille de fer forgé ouvrant sur le mystère, et cela en présence des Bourgmestres de Bruxelles et d'Uccle ainsi que de quelque quatre cents invités.

Le terrain était ingrat : trop petit (60 m x 30 m) et concave, comportant un cèdre dans la partie supérieure et quelques arbres fruitiers; mais aussi une différence de niveau de quatre mètres entre le point haut et le point bas.

Les labyrinthes ont généralement un centre avec un arbre qu'on voit de loin - but à atteindre non sans multiples hésitations. Ici, le cèdre conservé avait tellement d'importance dans ce décor, qu'il fut choisi comme abri du Minotaure, quoique situé tout en haut et dans un coin du terrain.

Le labyrinthe lui-même est concentré sur une surface de 50 mètres sur 20 mètres. Mais le trajet jusqu'au cèdre et retour est de deux fois 190 mètres, soit 380 mètres, à condition qu'on ne fasse aucune erreur de parcours.

L'ensemble des haies a nécessité l'achat de 1 300 ifs qu'il a fallu trouver et planter dans ce court laps de temps. Les sentiers sont dallés et pavés pour assurer confort et propreté.

La promenade conduit aux sept salles en passant ainsi devant chacune des sculptures en cire perdue d'André Willequet qui n'a pas eu plus de cinq mois non plus pour les exécuter.

Le Jardin du Coeur

Celui-ci a été conçu et réalisé entre l'automne 1969 et le printemps 1970. La surface est plus restreinte encore: deux fois seize mètres soit deux ares et demi.

Il s'agissait de commencer l'aménagement de cette partie basse de la propriété formée par un long couloir gazonné établi sur le tennis d'un ancien voisin et qui n'a pas pu être poursuivi à cause de l'état de santé de Madame van Buuren. Les roses miniatures rouges et roses, naines et un peu vieillottes avaient été plantées pour donner une touche romantique à cet enclos destiné à la méditation personnelle et intérieure.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

L'intérêt esthétique est dû à la qualité des interventions des paysagistes Buyssens et Pechère et la richesse de la composition formelle des lieux qui en font un jardin de style "cottage anglais" unique en Région bruxelloise.

L'intérêt historique est dû au fait qu'il s'agit d'un témoignage de l'oeuvre d'architectes paysagistes internationalement connus.

Vu pour être annexé à l'arrêté du 14.04.1994.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

Charles PICQUE

BIJLAGE I BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS LANDSCHAP VAN DE TUIN VAN HET VAN BUURENMUSEUM TE UKKEL

Ligging : tussen de L. Erreralaan en de Dupuichlaan

Oppervlakte bij benadering : 23 a

Beknopte beschrijving :
De tuin van de heer en mevrouw David Van Buuren bestaat uit verschillende, vrij onderscheiden delen die overeenstemmen met de verschillende aankopen. In deze tekst zal verder worden ingegaan op de " Jardin Pittoresque " het " Labyrinthe ", en de " Jardin du Coeur ".

De oorspronkelijk uit Nederland afkomstige Van Buurens, kwamen in 1909 in Brussel aan. Een twintigtal jaar later, kochten ze een perceel aan de Erreralaan en besloten er een villa te bouwen, naar ontwerpen van de architecten Govaerts en Van Vaerenbergh. De werken startten in 1928, een jaar later konden de Van Buurens er intrekken. Datzelfde jaar nog vroegen ze Jules Buyssens voor de plannen en uitvoering van de tuinaanleg te zorgen.

De " Jardin Pittoresque "
De internationaal befaamde tuinarchitect Jules Buyssens, die in 1958 overleed op tachtigjarige leeftijd, was verantwoordelijk voor het ontwerp en de uitvoering van de plannen.

Bovenaan, parallel aan de Erreralaan, vormen arcades en bloemperken een kleine rozentuin, die vooral bedoeld was om een intieme sfeer te scheppen en de weg aan het zicht te onttrekken, maar ook om een soort omlijsting rond het huis te creëren. Aangezien de rest van het landschap sterk glooide, moest immers de indruk worden vermeden dat de woning zich in een soort gat bevindt...

Een ander referentiepunt, aan de kant van de Adolphe Dupuichlaan, wordt gevormd door een eveneens parellelle weg, die van de laan is gescheiden door een dicht houten latwerk en uitloopt op een charmant paviljoen-belvédère.
Aan de derde zijde loopt een klein kunstmatig beekje met watervallen. Het centrale, erg hellende grasperk wordt eveneens omgeven door coniferen en verschillende bomen, maar vooral door Japanse esdoorns. Deze lentetuin is vooral interessant wanneer de tulpen en ander bolgewassen en de Himalajaanse azalea's in bloei zijn.

In 1958 gaf mevrouw Van Buuren René Pechère de opdracht een tuin aan te leggen op een stuk grond dat tot dan als tennisplein werd gebruikt. Pechère ontwierp voor het ongeveer 600 m² grote terrein een sterk gecompartimenteerde rozentuin omgeven door een pergola. Datzelfde jaar werd het aanpalend eigendom opgekocht om het labyrint te kunnen aanleggen.

Het " Labyrinthe "

René Pechère ontwierp en legde het labyrint in vijf maand aan, tussen het ogenblik waarop mevrouw Van Buuren dit stuk grond had kunnen verwerven en zijn volgende opdracht voor Zijne Excellentie de heer Nahar, ambassadeur van Israël in ons land gedurende acht jaar, en zijn dynamische echtgenote. Mevrouw Van Buuren had samengewerkt met hen voor verschillende Belgische verwezenlijkingen in Israël.

De inwijding van het labyrint moest plaatsvinden - en vond ook plaats - op 15 oktober 1968. Het was de ambassadeur die het zware smeedijzeren hek opende dat toegang verschaft tot het mysterie, en dit in de aanwezigheid van de burgemeesters van Brussel en Ukkel en van zo'n vierhonderd genodigden.

Het stuk grond leende zich helemaal niet tot de aanleg van een labyrint. Het was veel te klein (60m x 30m) en hol, in het bovenste deel stonden een ceder en enkele fruitbomen, maar er was ook een niveauverschil van vier meter tussen het hoogste en het laagste punt.

Labyrinten hebben meestal een centraal punt waar een boom staat die al van in de verte zichtbaar is - maar veel moeilijker bereikbaar. De ceder nam hier evenwel zo'n belangrijke plaats in het landschap in, dat de boom gekozen werd als schuilplaats van de Minotaurus, ondanks het feit dat hij helemaal bovenaan in een hoek stond.

Het labyrint zelf concentreert zich op een terrein van 50m bij 20m. Maar het traject dat moet worden aangelegd om de ceder te bereiken, telt heen en weer telkens 190 meter, samen dus 380 meter, als de wandelaar tenminste nergens verloren loopt.

Voor de aanleg van de hagen waren 1300 taxussen nodig, die op die korte tijdspanne moesten worden gezocht en aangeplant. De paadjes werden betegeld en geplaveid voor het comfort en de netheid.

Tijdens de wandeling loopt men langs zeven " kamers " met telkens een beeld van André Willequet uitgevoerd in de verloren-wastechniek. Ook Willequet had niet meer dan vijf maand om zijn beelden te maken.

De " Jardin du Coeur "

Deze tuin werd ontworpen en uitgevoerd tussen de herfst van 1969 en de lente van 1970. De oppervlakte is hier nog kleiner : twee maal zestien meter of twee en een halve are.

Er werd begonnen met de aanleg van het lager gelegen deel van het eigendom. Het resultaat was een lang, gangvormig grasperk, op de plaats van het tennisterrein van een voormalige buurman. De werken konden evenwel niet worden voortgezet wegens de slechte gezondheid van mevrouw Van Buuren. De rode en roze, wat ouderwetse miniatuurroosjes waren aangeplant om een romantische sfeer te geven aan dit omsloten hofje, dat bedoeld was voor persoonlijke meditatie.

Waarde van het goed volgens de maatstaven bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

De esthetische waarde ligt in de kwaliteit van het werk van tuinarchitecten Buyssens en Pechère en van de opbouw van de tuinen in Engelse " cottage "stijl, wat uniek is in het Brussels Gewest.

De historische waarde ligt in het feit dat deze tuinen getuigen vormen van het werk van twee internationaal befaamde tuinarchitecten.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 14.04.1994

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE

ANNEXE II A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE CLASSANT COMME SITE LE JARDIN DU MUSÉE VAN BUUREN A UCCLE.

BIJLAGE II BIJ HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING TOT BESCHERMING ALS LANDSCHAP VAN DE TUIN VAN HET VAN BUURENMUSEUM TE UKKEL.

DELIMITATION DU SITE ET DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN HET LANDSCHAP EN VAN DE VRIJWARINGSZONE

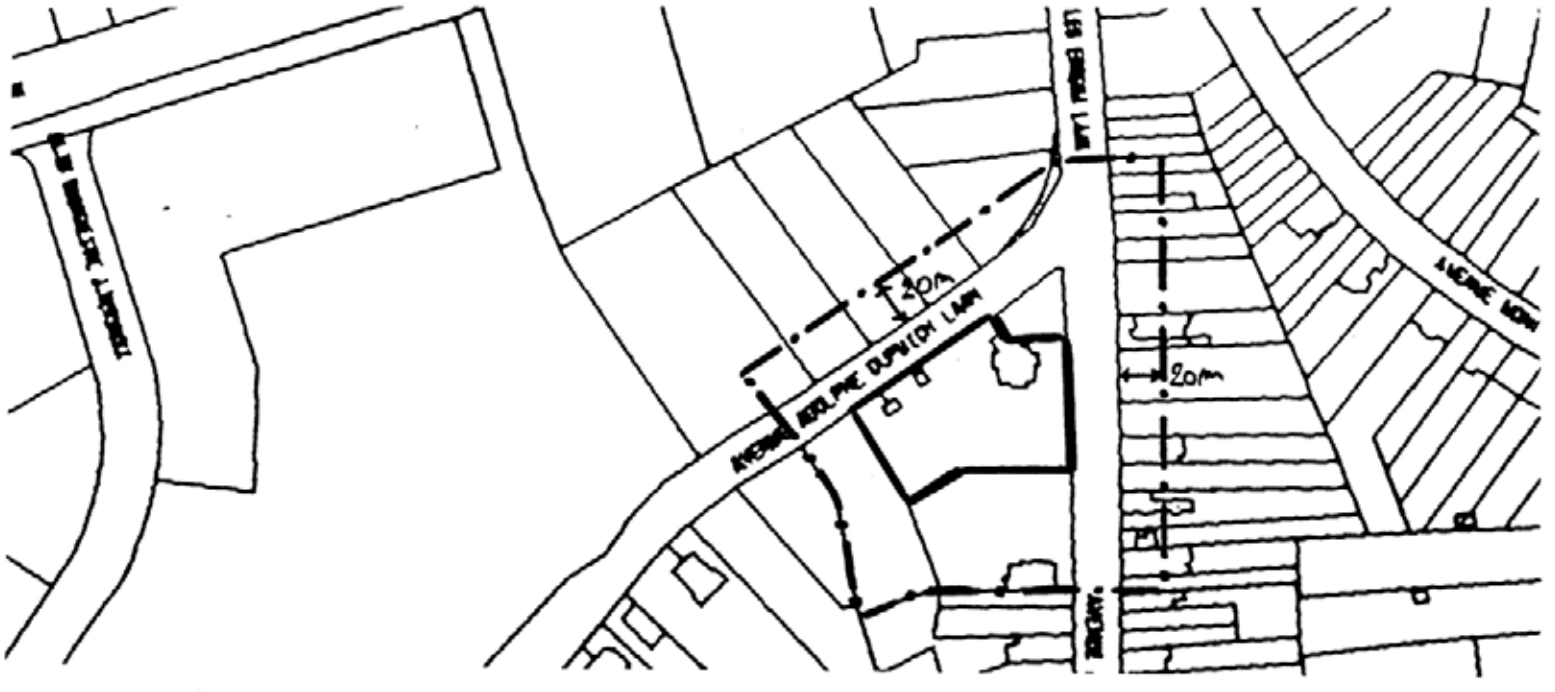

OBJET DU CLASSEMENT

TE BESCHERMEN

ZONE DE PROTECTION

VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du 17.04.1997

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van 17.04.1997.

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale et Ministre des Pouvoirs locaux, de l'Emploi, du Logement et des Monuments et Sites,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en Minister van Plaatselijke Besturen, Tewerkstelling, Huisvesting en Monumenten en Landschappen,

Charles PICQUE